

Kertomus tarkastusmatkasta 4.7.83 Lemlandin kirkkoon

1 Tiilien suolarapautuminen

Kirkon sisäpuolella tiilestä muuratuissa sakariston ovi-
aukon pielissä sekä tornin ja runkokuoneen välisen kaa-
riaukon pohjoisen puoleisessa osassa on nähtävissä mel-
ko voimakasta suolarapautumista. Kaariaukon pintoja peit-
tävä rappaus on irtoamassa n. 1/2 m² alueelta.

Syytä kapillaarisen kosteuden nousuun on etsittävä kir-
kon pohjoispuolen maanpinnan aikaisemmasta muodosta, jos-
ta konservattori Kiljunen vuonna 1957 on huomauttanut.
Osasyynä voi olla myös tiivis lattiarakenne, kosteus pää-
see poistumaan vain seinän huokoisimpien osien kautta.
Räystäskourujen keräämän veden johuttaminen syöksytörvillä
muutamaan kohtaan vaatii näiden vesien tehokkaan ohjaami-
sen pois kirkon kivijalan vierestä, muutoin virtaava vesi
voi kaivaa tiensä kirkon alle.

Suolarapautuma-alueiden korjaus

Aikaisemmin uusittu alaosan rappaus sekä irronnut rappaus-
alue poistetaan, tiilestä harjataan teräsharjalla pois kaik-
ki irtoaines. Rappauspaikkaukset tehdään putaalla, liha-
valla kalkkilaastilla (seossuhde n. 1:1). Laasti huo-
koistetaan tasoitevispilällä. Uuden laastikerroksen tulee
olla huokoisempaa kuin vanhan laastin ja tiilen. Uuden rap-
pauksen on tarkoitus toimia kerroksena johon kosteuden mu-
kana kulkevat suolat voisivat kiteytyä vaurioittamatta
alkuperäistä tiili- ja rappauspintaa.

2 Kuoritilan katon maalaus

Nykyiset lautapinnassa olevat liimamaalikerrokset ovat hilselleet kirkon sisäilman kuivumisen takia.

Tutkimus- ja korjaustoimenpiteet

Ennenkuin katosta poistetaan vedellä pesemällä aikaisemmat maalikerrokset on esiinottotutkimuksella varmistauduttava siitä, että katossa ei ole ollut koristemaalauksia.

Katon kuivuttua pesun jäljiltä pohjustetaan pinnat ohennetulla alkydipohjamaalilla. Katon valmiiksimaalaus tehdään liimamaalilla.

3 Saarnastuolin kunnostus

Kirkon sisäilman kosteuden vaihdellessa talven n. 40% Rh ja kesän n. 70% Rh välillä on massiivisten puuosien päällä oleva kultauspohjustus lohkeillut. Kultauspinnat joudutaan uusimaan kokonaan. Kirkon saarnastuolin kultaus on alunperin ollut tehty todennäköisimmin kiilloitettuna aitokultauksena. Tätä työtapaa tulisi noudattaa uusintatyössä.

Kuivumisen johdosta myös maalipintoihin on syntynyt pieniä vikoja, jotka voidaan korjata paikkaamalla.

4 Triumfikrusifiksi 1300-luvulta

Alkuperäisvärityksensä säilyttäneen Kristus-figurin kasvoista rinnasta ja jaloista maali ja pohjustuskerros ovat pahasti irtoamassa. Veistoksen ensiapukonservointi on tehtävä mahdollisimman pian. Kansallismuseon taidekonservointijaos antaa kustannuksista lisätietoja seurakunnalle.

Puuesineiden kuivumisvaurioiden vähentämiseksi on kirkon sisälämpötilaa ja kosteutta seurattava ja säädettävä lämmityksen avulla, talvella lämpötila toimitusten aikana +15 - 18 C ja muutoin n.+5 C .

5 Kirkon ulkopuolen seinien korjaus

Rapautuneet saumat korjataan kalkkilaastilla. Sokkelin vaakapintojen saumaustaastissa voi olla mukana sementtiä. Irtonaiset kalkkauskerrokset poistetaan kaapimalla. Uusi kalkkaus tehdään 2-3 kertaa ja kalkkimaali sävytetään seinässä olevan alimmaisen kerroksen väriin.

6 Pappilan julkisivujen kunnostus

Edellisellä kerralla pappilan maalauksessa käytetty lateksi-maali kuoriutuu suurilta alueilta. Korjaustoimenpiteenä tulee kysymykseen maalikerroksen poisto painepesulla tai pesulla, jossa käytetään lisänä hiekkaa.

Rappauskorjauksissa karkealaastina voidaan käyttää KS 60/40, pintalaastina tulee käyttää puhdasta kalkkilaastia. Rappauspaikkausten pinnan tulee vastata ympäröivän pinnan karkeutta ja muotoa.

Kalkkimaalauksessa suosittelun käytettäväksi paikalla sammutetusta kalkista valmistettua maalia.

Rakennuksen alkuperäinen keltainen väri lienee saatu aikaan käyttämällä rautasulfaattia.

Pentti Pietarila

konservaattori Pentti Pietarila